

Innst. O. nr. 28

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Dokument nr. 8:10 (2002-2003)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jens Stoltenberg og Hill-Marta Solberg om lov om endringer i lov 22. mai 1998 nr. 30, om offentliggjøring av politiske partiers inntekter. (Omfatter støtte til politiske partiers fylkes- og kommuneorganisasjoner)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Stortinget har tidligere vedtatt at politiske partiers inntekter skal offentliggjøres. En slik bestemmelse er også viktig for politikere på lokalnivå selv om disse er underlagt forvaltningslovens bestemmelser om habilitet. Loven bør følgelig utvides til også å omfatte bidrag til kommune- og fylkespartier. Det bør være like regler for alle tre nivåer. For å få en praktikabel regel settes derfor minstebidraget som skal være offentlig til 10 000 kroner.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"A.

Vedtak til lov

om endringer i lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter

I

I lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter, gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Politiske partier som er registrert etter valglovens § 5-1 og som har stilt liste til siste stortings-, fylkes-

eller kommunevalg, plikter å avlegge årlig regnskap over inntekter til partiets hovedorganisasjon, fylkes- og kommuneorganisasjon.

§ 2 skal lyde:

Regnskapet over inntekter skal inneholde opplysninger om følgende inntektstyper:

1. Offentlig partistøtte
2. Kontingentinntekter
3. Tilskudd fra privatpersoner, bedrifter, lotterier, innsamlingsaksjoner o.l. samt hel og delvis dekning av utgifter på partiets vegne
4. Renteinntekter
5. Tilskudd fra institusjoner, organisasjoner, foreninger og sammenslutninger, samt fra stiftelser og fonds.

Hvis et parti i regnskapsåret fra samme navngitte tilskuddsyter mottar ett eller flere tilskudd som til sammen overskrider 10 000 kroner, skal beløpet og tilskuddsyterens navn oppgis i regnskapet.

Regnskapet skal inneholde opplysninger om den samlede sum av anonyme tilskudd og om størrelsen av hvert enkelt tilskudd over 10 000 kroner.

§ 3 skal lyde:

Inntektsregnskapet avlegges for perioden 1. januar til 31. desember.

Inntektsregnskapet skal underskrives av partiets, fylkets eller kommunepartiets leder, inneholde en erklæring om at partiet ikke har hatt andre inntekter enn de oppgitte, og være godkjent av revisor.

§ 4 skal lyde:

Regnskapet sendes Stortinget, fylkestinget eller kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets avslutning.

II

Loven trer i kraft straks og med virkning fra og med regnskapsåret 2002.

B.

Stortinget ber Regjeringen vurdere om det er behov for ytterligere tiltak for å sikre full åpenhet om partienes inntekter, herunder hvorvidt bidragsyter bør ha en selvstendig plikt til å opplyse om bidraget."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Ola T. Heggem, slutter seg til forslagsstillerens intensjon om større åpenhet omkring de politiske partiers inntekter og derved ønsket om endring i lov om de politiske partiers inntekter.

Komiteen slutter seg til at endringer bør innebære at loven skal omfatte alle organisatoriske ledd av de politiske partier.

Komiteen ønsker at loven bør definere bidragsytere som enkeltperson eller juridisk person.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, ser det som viktig at loven samtidig bør omfatte krav om at det skal gjøres rede for alle former for bidrag av verdi over kr 20 000, enten det dreier seg om kontante eller andre former for ikke-kontante bidrag, herunder arbeidsinnsats og alle andre innsatsfaktorer, som kan omregnes til en verdi av kr 20 000 eller mer.

Flertallet mener imidlertid også at endringen bør være mer omfattende og bør innebære at loven skal stille krav om at bidrag fra bidragsytere som er, eller som er organisatorisk tilknyttet en av arbeidslivets hovedorganisasjoner, skal gjøres rede for og legges frem regnskap for samlet, som ett bidrag fra én bidragsyter til ett parti.

Flertallet konstaterer også at større åpenhet skal motvirke at noen kan "kjøpe" seg politisk innflytelse ved bidrag som er knyttet til bestemte politiske føringer eller stemmegivning. Flertallet ønsker derfor også at loven samtidig bør stille krav om at det sammen med partienes årsregnskap legges frem erklæring for at det ikke foreligger muntlige eller skriftlige avtaler mellom en mulig bidragsyter og et

politisk parti eller dets valgte representanter på noe nivå, og at det ikke foreligger enighet som kan oppfattes som gjenytelser eller forventning om gjenytelser.

Flertallet er derfor kommet til at en revisjon av loven krever et noe mer omfattende endringsforslag enn det som ligger i det private lovforslag.

Flertallet forslår derfor at forslaget ikke bifalles.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en proposisjon med endring av lov av 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av de politiske partiers inntekter. Endringen bør innebære at loven skal:

- a) omfatte alle organisatoriske ledd av politiske partier,
- b) omfatte krav om at det skal gjøres rede for alle former for bidrag av verdier over kr 20 000, enten det dreier seg om kontante eller andre former for ikke-kontante bidrag, herunder arbeidsinnsats og alle andre innsatsfaktorer som kan omregnes til verdi av kr 20 000 eller mer,
- c) definere bidragsytere som enkeltperson eller juridisk person,
- d) stille krav om at bidrag fra bidragsytere som er, eller som er organisatorisk tilknyttet en av arbeidslivets hovedorganisasjoner, skal gjøres rede for og legges frem regnskap for samlet, som ett bidrag fra en bidragsyter til ett parti,
- e) stille krav om at det sammen med partienes årsregnskap legges frem erklæring for at det ikke foreligger muntlige eller skriftlige avtaler mellom bidragsyter og politiske partier eller dets valgte representanter på noe nivå, og at det ikke foreligger enighet som kan oppfattes som gjenytelser eller forventning om gjenytelser."

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, konstaterer at med de endringer som ligger i utvidelsen av loven om offentliggjøring av politiske partiers inntekter, samt varslede begrensninger i bidrag til partier fra store organisasjoner, vil inntektene til disse kunne bli mindre. Samtidig har Stortinget bygget ut ordningen med støtte til partienes stortingsgrupper og det samme har delvis skjedd på kommunalt og fylkeskommunalt nivå. Svakere økonomi i de politiske partier kan derfor lede til en forvitring av den viktige demokratiske virksomheten i partiene, som er avgjørende for å sikre den folkelige og brede innflytelse i de politiske prosesser.

Dette flertallet konstaterer at det nå har vært og blir betydelige endringer i rammebetingelsene for drift av politiske partier og at det er lenge siden det sist ble gjennomført en bred og grundig utredning av demokratiets arbeidsvilkår. På denne bakgrunn er dette flertallet kommet til at det er ønskelig med en ny grundig og bred gjennomgang av de økonomiske rammevilkår for de politiske partiers virksomhet, både på lokal-, fylkes- og sentralplanet. Et slikt utvalg bør være bredt sammensatt.

På denne bakgrunn fremmer dette flertallet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen oppnevne et bredt sammensatt utvalg som drøfter på bred basis finansiering av demokratiet, herunder de politiske partier og folkevalgte gruppers virksomhet og fremmer forslag til mulige endringer i lov av 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter og eventuelt andre lover, forskrifter og regler."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet støtter en mer omfattende endring av loven i fremtiden, men mener at loven likevel bør endres nå, slik at den omfatter partienes lokalledd. En fremtidig gjennomgang av loven er ikke en god nok begrunnelse for å la være å tette et åpenbart hull i loven nå.

Disse medlemmer viser til at loven i dag krever at partiene i sine regnskaper offentliggjør alle navngitte bidrag til partienes hovedorganisasjon av en viss størrelse. Formålet med loven er å få åpenhet om partienes inntekter. Denne målsetningen blir umulig å nå dersom ikke alle nivå i partiene omfattes av loven. Derfor bør loven utvides til også å omfatte bidrag til alle nivåer i partiene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"A.

Vedtak til lov

om endringer i lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter

I

I lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter, gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Politiske partier som er registrert etter valglovens § 5-1 og som har stilt liste til siste stortings-, fylkes- eller kommunevalg, plikter å avlegge årlig regnskap

over inntekter til partiets hovedorganisasjon, fylkes- og kommuneorganisasjon.

§ 2 skal lyde:

Regnskapet over inntekter skal inneholde opplysninger om følgende inntektstyper:

1. Offentlig partistøtte
2. Kontingentinntekter
3. Tilskudd fra privatpersoner, bedrifter, lotterier, innsamlingsaksjoner o.l. samt hel og delvis dekning av utgifter på partiets vegne
4. Renteinntekter
5. Tilskudd fra institusjoner, organisasjoner, foreninger og sammenslutninger, samt fra stiftelser og fonds.

Hvis et parti i regnskapsåret fra samme navngitte tilskuddsyter mottar ett eller flere tilskudd som til sammen overskrider 10 000 kroner, skal beløpet og tilskuddsyterens navn oppgis i regnskapet.

Regnskapet skal inneholde opplysninger om den samlede sum av anonyme tilskudd og om størrelsen av hvert enkelt tilskudd over 10 000 kroner.

§ 3 skal lyde:

Inntektsregnskapet avlegges for perioden 1. januar til 31. desember.

Inntektsregnskapet skal underskrives av partiets, fylkets eller kommunepartiets leder, inneholde en erklæring om at partiet ikke har hatt andre inntekter enn de oppgitte, og være godkjent av revisor.

§ 4 skal lyde:

Regnskapet sendes Stortinget, fylkestinget eller kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets avslutning.

II

Loven trer i kraft straks og med virkning fra og med regnskapsåret 2002.

B.

Stortinget ber Regjeringen vurdere om det er behov for ytterligere tiltak for å sikre full åpenhet om partienes inntekter, herunder hvorvidt bidragsyter bør ha en selvstendig plikt til å opplyse om bidraget."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at den pågående Makt- og demokratiutredningen 1998-2003 er et regjeringsoppnevnt utvalg som på bred basis utreder vilkårene for norsk folkestyre. Disse medlemmer vil avvende det endelige resultatet av utvalgets arbeid og kan ikke se behov for en parallell utredning til makt- og demokratiutredningen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke at en slik utredning bør vurdere regler for all inntekt, direkte/in-direkte sponning av partiet/enkelt personer i partiet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

A.

Vedtak til lov

om endringer i lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter

I

I lov 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter, gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Politiske partier som er registrert etter valglovens § 5-1 og som har stilt liste til siste stortings-, fylkes- eller kommunevalg, plikter å avlegge årlig regnskap over inntekter til partiets hovedorganisasjon, fylkes- og kommuneorganisasjon.

§ 2 skal lyde:

Regnskapet over inntekter skal inneholde opplysninger om følgende inntektstyper:

1. Offentlig partistøtte
2. Kontingentinntekter
3. Tilskudd fra privatpersoner, bedrifter, lotterier, innsamlingsaksjoner o.l. samt hel og delvis dekning av utgifter på partiets vegne
4. Renteinntekter
5. Tilskudd fra institusjoner, organisasjoner, foreninger og sammenslutninger, samt fra stiftelser og fonds.

Hvis et parti i regnskapsåret fra samme navngitte tilskuddsyter mottar ett eller flere tilskudd som til sammen overskrider 10 000 kroner, skal beløpet og tilskuddsyterens navn oppgis i regnskapet.

Regnskapet skal inneholde opplysninger om den samlede sum av anonyme tilskudd og om størrelsen av hvert enkelt tilskudd over 10 000 kroner.

§ 3 skal lyde:

Inntektsregnskapet avlegges for perioden 1. januar til 31. desember.

Inntektsregnskapet skal underskrives av partiets, fylkets eller kommunepartiets leder, inneholde en erklæring om at partiet ikke har hatt andre inntekter enn de oppgitte, og være godkjent av revisor.

§ 4 skal lyde:

Regnskapet sendes Stortinget, fylkestinget eller kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets avslutning.

II

Loven trer i kraft straks og med virkning fra og med regnskapsåret 2002.

B.

Stortinget ber Regjeringen vurdere om det er behov for ytterligere tiltak for å sikre full åpenhet om partienes inntekter, herunder hvorvidt bidragsyter bør ha en selvstendig plikt til å opplyse om bidraget.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Dokument nr. 8:10 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Jens Stoltenberg og Hill-Marta Solberg om lov om endringer i lov 22. mai 1998 nr. 30, om offentliggjøring av politiske partiers inntekter. (Omfatter støtte til politiske partiers fylkes- og kommuneorganisasjoner) - bifalles ikke.

II

Stortinget ber Regjeringen legge frem en proposisjon med endring av lov av 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av de politiske partiers inntekter. Endringen bør innebære at loven skal:

- a) omfatte alle organisatoriske ledd av politiske partier,
- b) omfatte krav om at det skal gjøres rede for alle former for bidrag av verdier over kr 20 000, enten det dreier seg om kontante eller andre former for ikke-kontante bidrag, herunder arbeidsinnsats og alle andre innsatsfaktorer som kan omregnes til verdi av kr 20 000 eller mer,
- c) definere bidragsytere som enkeltperson eller juridisk person,
- d) stille krav om at bidrag fra bidragsytere som er, eller som er organisatorisk tilknyttet en av arbeidslivets hovedorganisasjoner, skal gjøres rede for og legges frem regnskap for samlet, som ett bidrag fra en bidragsyter til ett parti,
- e) stille krav om at det sammen med partienes årsregnskap legges frem erklæring for at det ikke foreligger muntlige eller skriftlige avtaler mellom

bidragsyter og politiske partier eller dets valgte representanter på noe nivå, og at det ikke foreligger enighet som kan oppfattes som gjenytelser eller forventning om gjenytelser.

III

Stortinget ber Regjeringen oppnevne et bredt sammensatt utvalg som drøfter på bred basis finansiering av demokratiet, herunder de politiske partier og folkevalgte gruppers virksomhet og fremmer forslag til mulige endringer i lov av 22. mai 1998 nr. 30 om offentliggjøring av politiske partiers inntekter og eventuelt andre lover, forskrifter og regler.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 26. november 2002

Sonja Irene Sjøli
leder

Karin S. Woldseth
ordfører

Trond Giske
sekretær